

Sygn. akt V CZ 24/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa H. M. i B. Ś.
przeciwko Skarbowi Państwa-Starości Powiatu T.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2019 r.,
zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 lutego 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powodowie B. Ś. i H. M. domagali się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - Starosty Powiatu T. odpowiednio kwot: 6.558.403,27 zł i 936.914,75 zł, tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z wydaniem przez Powiatową Komisję Ziemską w T. w dniu 31 sierpnia 1951 r. orzeczenia w sprawie oznaczonej sygnaturą (...), które uchyliło akt nadania ziemi z dnia 24 sierpnia 1946 r. na działkę nr 8 o obszarze 5,00 ha. W uzasadnieniu wskazali, że Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K. decyzją z dnia 24 grudnia

2014 r., (...), stwierdziło nieważność orzeczenia Powiatowej Komisji Ziemskiej w T. z dnia 31 sierpnia 1951 r.,

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2017 r. oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w (...), na skutek apelacji powodów, wyrokiem z dnia 7 lutego 2019 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż nie zbadał przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa uznając, że powodowie nie wykazali, że podstawą faktyczną żądania była niemożność odzyskania gruntów objętych aktem nadania ziemi i że domagali się wydania przedmiotowych gruntów, a także, iż zaistniał adekwatny związek przyczynowy między szkodą a wskazanym zdarzeniem, skoro akt nadania pozostaje w porządku prawnym.

W zażaleniu pozwany wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, podnosząc zarzuty naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji zostało dopuszczone jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli Sądu Najwyższego przy rozpoznawaniu zażalenia na takie orzeczenie podlega wyłącznie trafność zakwalifikowania przypadków wskazanych w powołanych przepisach jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają natomiast kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ

117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14 i z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądania pozwu (wniosku) oraz przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego, w tym w szczególności wad polegających na poczynieniu nieprawidłowych lub niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do zasadności rozpoznawanego żądania nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483).

Sąd Apelacyjny wskazał, że nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy istoty sprawy wynikało z niezbadania, czy wskazana przez powodów administracyjna decyzja nadzorcza w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji Powiatowej Komisji Ziemskiej w T. z dnia 31 sierpnia 1951 r. wywołała określone skutki w sferze prawa cywilnego. W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Okręgowy nie dokonał oceny, czy stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej wywołało skutki w zakresie prawa do przedmiotowej nieruchomości. Sąd Apelacyjny podkreślił również, że Sąd pierwszej instancji dokonał błędnej interpretacji pojęcia nieodwracalnych skutków prawnych oraz niewłaściwej kwalifikacji roszczeń powodów, odnosząc je do - jak to ujął - „bezskutkowej” nieważnej decyzji administracyjnej.

Trafnie zarzucił skarżący, że przytoczone stanowisko Sądu Apelacyjnego budzi istotne zastrzeżenia.

Z uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji wynika jednoznacznie, że żądania pozwu zasądzenia od Skarbu Państwa - Starosty Powiatu T. na rzecz powodów określonych przez nich kwot tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z wydaniem przez Powiatową Komisję Ziemską w T. w dniu 31 sierpnia 1951 r. orzeczenia uchylającego akt nadania ziemi, zostały poddane merytorycznej ocenie i uznane za bezzasadne. Sąd ten wskazał, że skoro wzmiankowana decyzja nie wywołała skutków w zakresie prawa własności, to nie można mówić o ciągu przyczynowo - skutkowym między faktem jej wydania a

ewentualną szkodą powodów. W ocenie Sądu Okręgowego powodowie nie wykazali faktu powstania szkody w następstwie wydania wskazanej decyzji.

Argumenty powyższe wskazują na to, że Sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy. Kwestia, czy Sąd ten wziął pod uwagę wszystkie okoliczności, które doprowadziły lub mogły doprowadzić do utraty prawa własności nieruchomości, nie stanowi podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Odmienna ocena prawna sądu odwoławczego, nawet połączona z potrzebą dokonania dalszych ustaleń i przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, nie usprawiedliwia przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy; może natomiast wskazywać na to, że sprawa została rozstrzygnięta nieprawidłowo. W takim przypadku sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować prawo materialne, gdyż w systemie apelacji pełnej druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie wyłącznie kontrolny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2017 r., IV CZ 39/17, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

jw